

Socialdepartementet

Äldre har aldrig varit yngre – fler kan och vill arbeta längre (SOU 2020:69)

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har granskat utredningens förslag och bedömningar med utgångspunkt i hur de bedöms påverka rättssäkerheten och effektiviteten inom socialförsäkringsområdet. ISF begränsar därför sina synpunkter till de förslag och bedömningar som skulle få konsekvenser för socialförsäkringen eller som berör ISF:s ansvarsområden.

ISF har i övrigt inga synpunkter på förslagen och bedömningarna.

6.2.8 Många efterfrågar ökad flexibilitet i slutet av arbetslivet

ISF delar bedömningen *att arbetsgivare bör eftersträva att tillmötesgå seniorers önskemål om ökade möjligheter till mer flexibla arbetsuppgifter och arbetstider i slutet av arbetslivet för att de ska vilja och kunna arbeta längre.*

I rapporten Tidig och sen pensionering (ISF, Tidig och sen pensionering. Rapport 2020:7) visar ISF att arbetsgivare har en viktig roll när det gäller ett förlängt arbetsliv, även när det gäller möjligheten att anpassa arbetstid och arbetsuppgifter.

6.4.1 Pensionsrelaterade åldersgränser bör höjas samordnat

ISF delar bedömningen *att pensionsrelaterade åldersgränser bör höjas samordnat. Samordning bör ske mellan olika åldersgränser i de allmänna systemen, men också mellan allmänna system och åldersgränser i olika typer av kollektivavtal, för att undvika glapp mellan olika system. Det är även viktigt för att bibehålla allmänhetens förtroende för systemen.*

ISF anser att en samordning är nödvändig för att säkerställa effektiviteten och rättssäkerheten i socialförsäkringen och angränsande trygghetssystem.

6.4.2 Utformningen av tjänstepensionerna bidrar inte alltid till ett längre arbetsliv

ISF har inga synpunkter på bedömningen att *intjänande av tjänstepension inte bör ha någon nedre eller övre åldersgräns. Regeringen bör prioritera ett strukturerat och långsiktigt samarbete mellan staten och arbetsmarknadens parter om utformningen av tjänstepensionerna.*

Men ISF vill påpeka den betydelse som tjänstepensionen har för den totala pensionsinkomsten och att det kan vara viktigt att se över åldersgränserna i tjänstepensionerna. Tjänstepensionen kan påverka den totala pensionsinkomsten och upplevelsen av om pensionen är tillräcklig. Personer med låg utbildning som börjar arbeta tidigt riskerar att inte tjäna in till tjänstepensionen i början av sitt yrkesliv och får därmed låg tjänstepension i slutet av livet.

6.5.5 Informationen om de privatekonomiska konsekvenserna av att arbeta längre bör förbättras

ISF har inga synpunkter på förslaget att *Pensionsmyndigheten och den fasta funktion som delegationen föreslår ska inrättas ska få ett gemensamt uppdrag att årligen återkomma till regeringen med information om de samlade marginaleffekterna av att arbeta längre.*

ISF instämmer däremot i utredningens resonemang om att pensionskunskap är en viktig förutsättning för medborgare att fatta informerade beslut om pensioneringen.

6.5.6 Forskningssatsningar behöver överbrygga äldreforskning och arbetslivsforskning

ISF delar bedömningen att *det behövs en forskningssatsning om senior arbetskraft som överbryggat områdena äldreforskning och arbetslivsforskning. En forskningssatsning bör göras om orsakerna till att arbetsgivare väljer bort äldre arbetstagare. En forskningssatsning bör också göras om pensionsinformationens effekter på seniorers arbetsutbud.*

ISF anser att mer kunskap på området om äldres möjligheter att arbeta och deras förmåga är viktig för att identifiera möjliga brister i pensionssystemet och andra socialförsäkringsförmåner för äldre.

Övrig kommentar

ISF noterar att det saknas en konsekvensanalys för de som inte kan jobba länge. Denna avgränsning är medveten av delegationen men vi anser ändå att det är värt att notera vid en framtida analys av bedömningarna och förslagen. Det nämns flera gånger i utredningen att möjligheten att arbeta

länge hänger ihop med individers utbildningsnivå och vilken typ av arbete de har haft. Diskussionen om att främja arbetskraftsdeltagande bland äldre som kan och vill fortsätta arbeta bör därför beakta hur sådana eventuella förändringar påverkar personer som inte kan förlänga sitt arbetsliv.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Eva-Lo Ighe. Utredaren Ottilia Eriksson har varit föredragande. I beredningen har också utredarna Stefanie König och Olle Bertilsson deltagit. Vid den slutliga handläggningen har chefsjuristen Anna Samuelsson, enhetscheferna Ola Lejon, Pererik Bengtsson och Sofie Cedstrand, tf. HR-ansvariga Anna Burström och administrativa chefen Annika Stegarp Persson deltagit.

Eva-Lo Ighe